

Dokument nr. 8:28.

(1998-99)

Forslag fra stortingsrepresentantene Trond Helleland, Kristin Krohn Devold og Erna Solberg om utredning og igangsetting av prøveprosjekter med norskundervisning for barn i førskolealderen som har dårlig norskforståelse.

Til Stortinget.

Bakgrunn

For innvandrere er det å lære seg språket i sitt nye land den kanskje viktigste faktor for vellykket integrering og mulighet til å ta aktivt del i arbeids- og samfunnsliv.

I Norge har det vist seg at barn som har vokst opp i innvandremiljøer ofte har sterkt mangelfulle norskkunnskaper ved skolestart. Det blir et betydelig hinder for deres muligheter til å få utbytte av undervisningen, og bidrar til å forsterke de vanskelighetene med å finne sin egen identitet og plass i samfunnet som ligger i det å vokse opp mellom to kulturer. Resultatet av manglende språkferdigheter er at en i utgangspunktet vanskelig integreringsprosess blir enda vanskeligere. Økt satsing på norskundervisning blant barn som ikke behersker norsk vil kunne gi et vesentlig bidrag til en mer vellykket integreringsprosess.

Internasjonale studier viser at elever fra språklige minoriteter i Norge har betydelig svakere skoleprestasjoner enn hva tilfellet er for barn av norske foreldre. Ett eksempel er TIMISS-undersøkelsen (Third International Mathematics and Science Study), som omfatter 45 land. Norge er blant de land i denne undersøkelsen som har størst andel minoritets elever blant de svakestevarende elevene i matematikk og naturfag. Store deler av undervisningen når ikke frem til mange minoritets elever, fordi manglende ferdigheter i norsk gjør at de ikke forstår lærebøkene og oppgavetekstene.

Forskere peker på flere forhold som kan forklare at minoritets elevene presterer dårligere enn norske elever. Sosioøkonomisk bakgrunn og et trygt skolemiljø betyr mye. Den avgjørende barrieren later imidlertid til å være språket. Minoritets elevene får opplæring på et språk mange ikke behersket ved skolestart, i klasser med elever som har norsk som morsmål. Ofte blir minoritets elever altfor tidlig plassert i en vanlig klasse med norske elever, uten at de har språklige forutsetninger for å kunne følge undervis-

ningen eller ta aktivt del i klassens sosiale miljø. Språkbarrieren blir et hinder for at disse elevene skal kunne få utvikle sine faglige evner og finne seg til rette i det norske samfunnet. Det er et betydelig tap både for dem som individer og for samfunnet som helhet. Vi har sett eksempler på at elever som vokser opp i krysspress fra ulike kulturer, uten å føle at de hører hjemme i noen av dem, søker sammen i det fellesskapet ulike gjenger gir. Disse har gjerne sine egne normer, på tvers av de som gjelder i samfunnet for øvrig. I verste fall kan resultatet av at barn faller igjennom faglig og sosialt på skolen bli ungdommer uten utdanning på vei mot en kriminell løpebane.

Et målrettet tiltak for å bedre minoritets elevenes skoleprestasjoner, er å gi barn som ikke behersker norsk et tilbud om norskundervisning før skolepliktig alder. Slik vil de få et språklig grunnlag for å møte de faglige og sosiale utfordringer skolen gir dem.

Forslagsstillerne mener derfor at det over tid bør etableres et obligatorisk treningstilbud for barn som scorer særlig lavt på norskforståelse i 4- til 5-årsalderen. For å skape bredere erfaringer bør likevel dette startes som et frivillig tilbud, samtidig som kommunene bør gis stor grad av frihet når det gjelder organisering og gjennomføring av tiltaket.

Det bør derfor settes i gang prøveprosjekter med norskundervisning for barn i førskolealderen som har så dårlig norskforståelse at det vil bli til hinder for deres muligheter til å følge med i undervisningen når de begynner på skolen.

En mulig praktisk innretning av et slikt tiltak er at man gjennom 4-årskontrollene på helsestasjonene avdekker hvilke barn som behersker norsk svært dårlig, og deretter gir et tilbud om norskundervisning til disse. 4-årskontrollen er frivillig, men har svært stor oppslutning. Det er dermed grunn til å tro at man her kan nå frem til barn med behov for slik undervisning på en effektiv måte, uten å lage nye og kostbare innkallings- og kontrollrutiner. Et annet aktuelt tids-

punkt er når barna blir innskrevet på skolen. Dette er imidlertid noe sent med tanke på å gi barna et undervisningsopplegg før skolestart.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber Regjeringen utrede og igangsette ulike prøveprosjekter med norskundervisning for barn i førskolealderen som har dårlig norskforståelse, og legge frem et opplegg for dette senest i budsjettet for år 2000.

3. februar 1999.